

Strategi för ungdomsärenden

September 2010

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Bakgrund

Under flera år har bekämpningen av ungdomsbrott varit ett prioriterat brottsområde för Åklagarmyndigheten. I verksamhetsplanen för 2010 framgår att områdesansvarig överåklagare har fått i uppdrag att ta fram en strategi för ungdomsärenden. Strategin ska tas fram med utgångspunkt från bland annat det arbete som gjorts vid Utvecklingscentrum Stockholm och då främst den i januari 2010 utgivna nationella åtgärdsplanen för riktade insatser mot ungdomsbrott.

Av åtgärdsplanen framgår bl.a. följande.

- Målsättningen är att handläggningstiderna ska kortas, att fristerna ska hållas och att ungdomsärendena ska prioriteras i högre grad än vad som skett hittills.
- Framgångsfaktorer för en effektivare handläggning är utökad tid för åklagarens förundersökningsledning, samverkan med berörda myndigheter och ett utvecklat administrativt stöd.
- Förslag på åtgärder beträffande förundersökningsledning, åtalsunderlåtelse, bevakning av frister, samverkan, Cåbra-frågor och utformning av det administrativa stödet.
- Kammarchefen ansvarar för att utveckling sker och att åtgärder vidtas för att fristerna ska kunna hållas.

Utgångspunkter

Åtgärdsplanen för riktade insatser mot ungdomsbrott utgör grunden för de bedömningar och överväganden som görs i denna strategi. Förslagen i åtgärdsplanen för att effektivisera handläggningen av ungdomsmålen ska utgöra en grund för åklagarkammarens fortsatta arbete för att korta genomströmningstiderna så att fristerna kan hållas.

De viktigaste förutsättningarna för framgångsrik bekämpning av ungdomsbrottsligheten är att handläggningstiderna genom hela rättskedjan från gärningen till lagföringen kortas och att lagstadgade tidsfrister kan hållas. En kort handläggningstid är ägnad att leda till bättre kvalitet i utredningarna och högre lagföring. Det är angeläget att samhällets reaktion på brott förövade av unga lagöverträdare inträffar så nära inpå brottet som möjligt. Om handläggningstiden av ungdomsärenden är för lång ökar svårigheterna att få unga vittnen och målsäganden att medverka i utredning och rättegång.

Regelverket för handläggning av mål angående brott förövade av unga lagöverträdare i form av lagstiftning och av Åklagarmyndigheten utfärdade föreskrifter behandlas inte i denna strategi. Strategins inriktning är i första hand åtgärder som kan vidtas för att förkorta handläggningstiderna och för att fristerna i ungdomsmålen ska kunna hållas.

MÅL:

- Prioritera ungdomsärenden
- Korta handläggningen
- Håll fristerna

Åtgärder som ska vidtas

Prioritering av ungdomsärenden

- Ungdomsärenden och även ärenden där målsäganden är under 18 år ska *prioriteras framför alla andra ärenden* på kammaren som inte innefattar frihetsberövanden.

Genomströmningstiden från inkommet förundersökningsprotokoll till beslut i åtalsfrågan är på vissa kammare oacceptabelt långa. Det ska inte förekomma att hela eller stor del av tidsfristen på sex veckor tas i anspråk redan av åklagarens tid för att fatta beslut i åtalsfrågan efter att förundersökningsprotokollet redovisats. De kammare som har de längsta genomströmningstiderna i ungdomsärenden ska särskilt skyndsamt *vidta åtgärder för att uppnå en högre prioritering och effektivare handläggning av ungdomsärendena*. I verksamhetsplanen för 2011 är avsikten att särskilda mål anges för genomströmningstiden i ungdomsärenden.

Åklagarna måste ges tid att vara *förundersökningsledare* i ungdomsärenden. Detta ska ses mot en bakgrund av att tidsfristen gäller i de fall utredningen ska ledas av åklagare och att den brottskatalog som omfattas av förundersökningsledarskapet är mer omfattande än vad som gäller om den misstänkte är vuxen. Åklagaren måste därutöver fokusera på sina övriga huvuduppgifter som att fatta beslut i åtalsfrågan och föra talan i domstol. Prioritering av uppgifter som därutöver ska utföras ska tydligt anges av kammarchefen.

Reglerna om samordning av flera mål mot samma misstänkt vid huvudförhandling i domstol och kravet att hålla fristen är i viss mån motstridiga. Frågan behandlas i den nationella åtgärdsplanen. Där fastslås att en huvudregel ska vara att åtal ska väckas så snart en utredning är slutdelgiven även om den unge är miss-

ARBETSMETODER:

- Mer tid till förundersökningsarbete
- Utvecklat administrativt stöd
- Fortsatt samverkan

tänkt i andra pågående utredningar. I enskilda fall kan det finnas skäl att avvika från huvudregeln på grund av hänsyn till påföljdsfrågan och återstående utredningstid för andra pågående utredningar.

Administrativt stöd

Det *administrativa stödet ska utvecklas* i syfte att korta handläggningstiderna och renodla åklagarnas arbete till uppgifter som kräver deras särskilda kompetens.

På varje allmän kammare ska *en administratör utses som huvudansvarig* för det administrativa stödet till ungdomsåklagarna. Verksamheten bör organiseras så att de administratörer som biträder i handläggningen av ungdomsärenden har god kompetens och erfarenhet av arbete med ungdomsärenden. Det är särskilt angeläget i ungdomsärenden att administratörerna har kunskaper i regelverket som styr handläggningen.

Förslag för att utveckla det administrativa stödet finns i den nationella åtgärdsplanen. Det ska ske en utvärdering av vilken modell för administrativt stöd som är mest effektiv i ungdomsärenden. Denna utvärdering ska tjäna som ett stöd för kamrarna i hur det administrativa stödet för ungdomsåklagarna bör organiseras.

Cåbra och metodutveckling

Cåbra ska vidareutvecklas i syfte att stödja dels renodling av åklagarrollen dels utökad kontroll av fristen. Åklagarmyndigheten ska verka för att möjliggöra en effektiv bevakning av fristerna.

Den manuella *bevakningsrutinen i Cåbra ska användas vid all registrering* av ungdomsärenden som omfattas av sexveckorsfristen i 4 § lagen om unga lagöverträdare. Detta leder till att en central uppföljning genom uttag av uppgifter ur Cåbra kan genomföras. Kammarledningen ska ha rutiner för att fortlöpande följa upp att ungdomsärendena handläggs skyndsamt, att bevakningsrutinen används samt att lagstadgade frister upprätthålls.

Åklagarmyndigheten har i två remissyttranden föreslagit att utformningen av fristen ändras på så sätt att fristen ska börja löpa från det att en person bedömts som skäligen misstänkt för brottet. Ett utvecklingsarbete ska därför inledas för att uppgiften om skälig misstanke som registreras i polisens datasystem kan tas fram ur Cåbra. Därigenom skulle en automatisk bevakningsrutin i Cåbra kunna sättas upp.

Samverkan

Samverkan med berörda myndigheter i ungdomsärenden är nödvändig för att uppnå målet att fristerna ska hållas i ungdomsärenden. Samverkan ska därför ses som en del av kärnverksamheten för en ungdomsåklagare.

En eller flera samverkansansvariga ska även fortsättningsvis utses på varje allmän kammare för ungdomsärendena. Vidare ska varje kammare ta fram en prioritering av de olika samverkansprojekt som är aktuella på kammaren. En sådan prioritering leder till en tydlig inriktning av resurser mot prioriterade samverkansområden och verksamhetsnyttan.

Genomförande och uppföljning

Genomförande

Kamrarna ska *omedelbart inleda arbetet* med att organisera arbetet med ungdomsärenden i enlighet med åtgärdsplanen och denna strategi.

De kammare som avviker från de rekommendationer som finns i åtgärdsplanen och strategin om hur arbetet med ungdomsärenden ska organiseras måste kunna förklara varför man valt ett annat sätt att arbeta. Kammaren måste också kunna påvisa att man ändå klarar att uppfylla kraven på en snabb och effektiv handläggning med god kvalitet.

Uppföljning

I den nationella åtgärdsplanen finns förslag på åtgärder vars syfte är att minska den sammanlagda handläggningstiden från brott till lagföring. Detta ska leda till en enhetlig och hög lagföring samt en skyndsam handläggning av ungdomsärenden i hela landet. Detta kräver en systematisk och återkommande uppföljning av det arbete som nu ska ske vid kamrarna.

Kamrarna

Redovisning utifrån nedanstående tre frågeställningar ska ske från kamrarna till områdesansvarig överåklagare dels den 1 december 2010 dels den 1 maj 2011

1. Hur har kammaren dimensionerat åklagarresursen för ungdomsärenden?
2. Hur har det administrativa stödet utformats?
3. Vilken samverkan förekommer med berörda myndigheter i ungdomsärenden och hur har denna organiserats?

UC Stockholm

Ett projekt under 2011 planeras som har till syfte att ta fram goda exempel på hur arbetet med ungdomsbrott kan organiseras och hur det administrativa stödet kan utformas och vilka metoder som bör användas.

Områdesansvariga överåklagare

Uppföljning av åklagarkamrarnas tillämpning av ungdomsstrategin och hur prioriteringen av ungdomsärenden görs ska fortlöpande utföras av områdesansvariga överåklagare som en del i arbetet med styrning, ledning och uppföljning av åklagarkamrarnas verksamhet.

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Åklagarmyndigheten • Box 5553 • 114 85 Stockholm
Tel: 010-562 50 00 • e-post: registrator@aklagare.se • Webbplats: www.aklagare.se